

Nr 133.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1945 kl. 5 em.

*Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning
rörande möjligheterna för en metallurgisk storindustri
i Norrbotten.*

(4:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh* m. fl. (I:98) och den andra inom andra kammaren av herr *O. W. Lövgren* m. fl. (II:170), har hemställts, dels att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om skyndsam och objektiv utredning rörande möjligheterna att snarast möjligt, med utnyttjande av malmer, vattenkraft och andra naturtillgångar inom Norrbotten, utvidga malmförädlingen därstädes och att föra densamma fram till en högre grad än nu är fallet, t. ex. till billets, platinor, handelsjärn och stål samt även manufaktur av olika slag och till en myckenhet, som gör vårt land oberoende av import och därtill gör det möjligt att återvinna något av den ställning Sverige tidigare intog på exportmarknaden, dels ock att riksdagen till utbyggande av Harsprånget i Lule älv under utgifter för kapitalökning för budgetåret 1945/46 måtte anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionen II: 170.

Över motionerna hava, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttranden avgivits dels den 28 februari 1945 av *norrlandskommittén* och dels den 15 mars 1945 av *vattenfallsstyrelsen*. Yttrandena äro såsom bilagor fogade till detta utlåtande (*Bilaga 1 och 2*).

I full insikt om att en avsevärd del av landets stora malmtillgångar även framdeles komma att exporteras framhålla motionärerna, att detta förhållande ej borde hindra uppkomsten av en betydande järnindustri i Norrbotten. En dylik inhemsk bearbetning av norrbottensmalmen till järn och stål borde tvärtom kunna bli ett verksamt stöd för den övriga svenska järnindustri, som specialiserat sig på mera högförädlade produkter.

Ej endast med tanke på Norrbottens försörjningsmöjligheter utan även rent nationellt sett måste utskottet finna dessa synpunkter beaktansvärda. Redan i samband med 1907 års stora uppgörelse mellan staten och Grängesbergsbolaget utgicks allmänt ifrån, att malmen från de norrländska malmfälten skulle förädlas jämväl inom landet. Härpå borde, såsom dåvarande departementschefen uttryckte det, alla strävanden inriktas. I överensstämmelse med denna tanke har också sedan gammalt Luossavaarabolagets uppgift i dess bolagsordning angivits vara ej endast att idka gruvdrift utan ock att driva malmförädlingsverksamhet. I anslutning till riksdagens tidigare vid skilda

Utskottet.

tillfällen uttalade mening vill utskottet framhålla angelägenheten av att staten söker bidra till att en vidsynt malmförsäljningspolitik föres.

Även på ett annat mycket avgörande område kan staten stödja uppkomsten av en metallurgisk industri i Norrbotten, nämligen genom att säkra en riklig tillgång till elektrisk energi till billigt pris. Genom de stora kraftbelopp till lågt pris, som kunna erbjudas vid Harsprånget, har frågan om utbyggnad av detta fall kommit att intaga en central plats vid bedömningen av Norrbottens industriproblem. Det bör därför med tillfredsställelse konstateras, att vattenfallsstyrelsen nu kunnat framlägga förslag om igångsättande av förberedande arbeten för detta utbyggnadsföretag. Den preliminärt beräknade byggnadskostnaden, 380 kronor per kilowatt, bestyrker förhoppningarna om att kraften skall kunna levereras till ett jämförelsevis måttligt pris.

Vid all industriell planläggning äro, såsom utskottet tidigare år 1944 vid sitt förordande av en skyndsam utredning rörande Harsprånget framhöll, transportkostnaderna en viktig faktor. På grund av de ovanligt stora avstånden och de långa avbrotten i sjöfarten vintertid gäller detta i all synnerhet Norrbotten. Efter den nu genomförda elektrifieringen av norra stambanan ända upp till Boden, där den sedan gammalt elektrifierade riksgränsbanan tar vid, bör taxepolitiken — utan eftersättande av järnvägsekonomiskt sunda tarifferringsnormer — kunna inriktas på att särskilt vad massgodset beträffar bjuda billiga transporter. Framför allt gäller detta på de långa avstånden.

I motionerna framhålles, att den helt förändrade situation, som kriget medfört på järn- liksom också på malmmarknaden, kan göra det synnerligen befogat med en undersökning om hithörande svenska industrigrenars framtidsutsikter ej endast på den egna utan även på exportmarknaden. Även i detta avseende finner utskottet motionärernas synpunkter äga berättigande.

Norrlandskommittén har i sitt utlåtande framhållit, att kommittén är synnerligen intresserad av att en utvidgad malmförädling i Norrbottens län blir föremål för utredning. Kommittén anser emellertid, att de allmänna förutsättningarna för näringslivet i Norrland bättre borde klargöras dessförinnan, en fråga som kommittén har under utredning.

Det synes dock utskottet välbefogat, att en specialutredning företages rörande de spörsmål, som i motionen upptagits, jämsides med de utredningar i hithörande ämnen, som norrlandskommittén har under behandling. Vid en sådan utredning bör — i enlighet med vad kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering framhållit i sitt utlåtande av den 14 november 1944 angående byggande av thomasverk vid Norrbottens Järnverk — även järnverkets ställning och förhållande till den mellansvenska järnindustrien upptagas till förutsättningslös undersökning.

I anslutning till motionärernas yrkande vill utskottet tillstyrka anslag till påbörjande av Harsprångets utbyggnad med det av vattenfallsstyrelsen angivna beloppet, 1 800 000 kronor.

Utskottet hemställer,

- a) att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 98 och II: 170 i vad de avse framställning om anslag, till *Kraftstation vid Harsprånget* för budgetåret 1945/46 under statens affärsverks-

fonder, statens vattenfallsverk, anvisa ett investeringsanslag av 1 800 000 kronor;

b) att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 98 och II: 170 i vad de avse framställning om utredning, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning rörande möjligheterna att, med utnyttjande av malmer, vattenkraft och andra naturtillgångar, upprätta en utvidgad metallurgisk industri i Norrbotten.

Stockholm den 15 maj 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Gränebo, Sven Larsson, Bernhard Nilsson, Bäckström, Mannerskantz, Heidning, Boman, Gillström, Wiklund* och *Johan Eric Ericson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Skoglund* i Doverstorp, *Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Persson* i Tidaholm, *Pettersson* i Dahl, *Andersson* i Malmö, *Mårtensson, Staxäng, Malmborg* i Skövde, *Viklund* och *Åkerström*.

Reservation

av herrar *Johan Bernhard Johansson, Gränebo, Bernhard Nilsson, Mannerskantz, Heidning, Boman, Skoglund* i Doverstorp, *Pettersson* i Dahl, *Staxäng* och *Malmborg* i Skövde, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»I full — — — högförädlade produkter.

Ej endast — — — driva malmförädlingsverksamhet. I anslutning till riksdagens tidigare vid skilda tillfällen uttalade mening vill utskottet framhålla angelägenheten av att staten söker bidra till ett förverkligande av detta betydelsefulla syfte.

Även på — — — äga berättigande.

De i motionerna framförda önskemålens lösning ligger väl dock närmast till hands att söka i anslutning till det redan i gång varande Norrbottens järnverk och till de planer, som under alla förhållanden måste uppgöras för detta företags fortsatta gestaltning. Det torde kunna förväntas, att främst styrelsen för Norrbottens järnverk ägnar detta spörsmål uppmärksamhet. Även norrlandskommittén är, såsom av dess yttrande framgår, intresserad av en utvidgad malmförädlingsverksamhet i Norrbottens län. Vid sådant förhållande anser utskottet icke nu tillräckliga skäl föreligga för en framställning från riksdagen om en särskild utredning i ärendet.

I anslutning — — — 1 800 000 kronor.

Utskottet hemställer,

a) att riksdagen — — — 1 800 000 kronor;

b) att motionerna I: 98 och II: 170, i vad de avse framställning om utredning, ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.»

Bilaga 1.

Till Riksdagens statsutskott.

I den proposition till 1944 års riksdag, nr 305, i vilken Kungl. Maj:t framlade förslag om anvisande av medel till utbyggnad av Norrbottens järnverk med en ny el tackjärnsugn och ett thomasverk, berördes även frågan om järnverkets komplettering med anläggningar för fortsatt förädling. Kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering hade förordat en omedelbar undersökning av frågan om den vidare utbyggnaden av järnverket med valsverk för utvalsning av de egna göten, närmast till byggnads- och annat grövre handelsjärn, och i samband därmed frågan om järnverkets utbyggnad även på bredden genom tillfogandet av ytterligare hyttugnar. I dessa hänseenden uttalade vederbörande departementschef vid anmälan av nyssnämnda proposition, att det vore förhastat att nu, innan den i propositionen föreslagna utbyggnaden med en ny el tackjärnsugn och ett thomasverk kommit till stånd samt verket en tid varit i normal drift och erfarenheter därunder vunnits, låta utföra en så omfattande undersökning som ifrågasatts av kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering, för vilken undersökning i väsentliga hänseenden fakta och material ej skulle föreligga. Departementschefen förklarade sig utgå från att järnverkets styrelse, när den ansåge tiden inne, själv komme att framlägga förslag om en undersökning med ett mera begränsat syfte. I längden tjänades nog det med järnverket åsyftade ändamålet bäst genom att dess utveckling icke forcerades. Frågan om järnverkets utbyggnad med ett valsverk berördes även av riksdagen i dess skrivelse, nr 503, i anledning av förevarande proposition. Enligt vad riksdagen anförde kunde en sådan utbyggnad anses som ett rätt naturligt framtidsled i verkets utveckling. Den anläggning som väl närmast i detta fall skulle tänkas kunna ifrågakomma vore ett grovvalsverk för framställning av valsade ämnen (billets m. m.), d. v. s. mellanprodukter, vilka till skillnad från göt kunde betecknas som standardvaror på den internationella marknaden och för vilkas framställning det i järnverket ingående stålverkets produkter kunde direkt användas.

Till belysande av norrlandskommitténs inställning till frågan om en utvidgad malmförädling i Norrbottens län vill kommittén härafter i korthet erinra om vissa synpunkter, som kommittén anförde i sitt den 20 november 1944 avgivna remissutlåtande i ovannämnda ärende angående utbyggnad av Norrbottens järnverk med en ny el tackjärnsugn och ett thomasverk. Kommittén har i detta sammanhang hänvisat till att bristen på differentiering av näringslivet utgör ett av de mest framträdande problemen inom det norrländska näringslivet och att denna brist, enligt vad kommittén närmare utvecklat, torde vara särskilt påfallande i Norrbottens län. Nu berörda förhållande är så mycket mer ägnat att ingiva bekymmer, som nämnda län uppvisar det största födelseöverskottet i landet räknat i promille av folkmängden. Därest befolkningsöverskottet skall kunna beredas utkomst inom Norrbottens län, synes en väsentlig utökning av industrien därstädes vara erforderlig. Norrbottens egenskap av gränslän torde utgöra ett särskilt skäl att ägna uppmärksamhet åt förutsättningarna för att skapa förbättrade ekonomiska och sociala förhållanden i detta län. Enligt vad kommittén vidare framhållit i utlåtandet, är det naturligt och önskvärt, att den utvidgning av den industriella verksamheten i Norrbottens län, som kan komma till stånd genom statens medverkan, sker på sådant sätt att icke industrien i landet i övrigt lider obehörigt intrång därigenom. Detta önskemål tillgodoses genom främjandet av en ökad industriell produktion av sådana varor, som landet eljest måste importera (hit höra bland annat valsverksprodukter). Det synes önskvärt, att statens medverkan

för åstadkommande av industriell verksamhet om möjligt inriktar sig på företag, som äga naturliga förutsättningar att bestå i konkurrensen. I detta sammanhang synes man ej heller böra bortse från att staten såsom ägare av stora delar av Norrlands naturtillgångar kan anses ha en förpliktelse att ej undandraga sig ett visst risktagande, i den mån det betingas av en exploatering och förädling av dessa naturtillgångar. Genom en utbyggnad av Norrbottens järnverk skulle icke blott beredas sysselsättning för en i viss mån utökad arbetarstam vid järnverket utan av allt att döma ökade förutsättningar även skapas för en utveckling av hemmamarknadsindustrierna i Norrbottens län, särskilt i den mån järnverket framdeles också komme att kompletteras med anläggningar för vidare förädling. Därest överhuvud taget en utveckling av den på hemmamarknaden inriktade industrien i Norrbotten skall eftersträvas, måste man fråga sig, om det icke ligger närmast till hands att tänka på en utökad järnindustri, som bör kunna räkna med förmånliga villkor för anskaffningen av råvara och kraft liksom även med relativt billigt bränsle. I fortsättningen av sitt utlåtande har kommittén bland annat hänvisat till att som ett argument mot järnverkets utvidgning med ett thomasverk anförts, att en sådan utbyggnad med hänsyn till framtida avsättningssvårigheter för thomasgöt skulle i framtiden draga med sig fortsatt utbyggnad med ett valsverk. Med utgångspunkt från de nyss återgivna synpunkterna har kommittén förklarat sig anse en dylik konsekvens ej utgöra ett för kommittén bärande argument, under förutsättning att en utbyggnad med ett valsverk vid verkställd utredning skulle befinnas lämplig.

Av vad norrlandskommittén sålunda anført i ett tidigare sammanhang framgår, att kommittén givetvis är mycket intresserad av att frågan om utvidgad malmförädling inom Norrbottens län blir föremål för utredning. Emellertid synes det vara önskvärt att, innan en utredning kommer till stånd rörande ett projekt av tillnärmelsevis den storleksordning, varom i motionerna är fråga, de allmänna förutsättningarna för näringslivet i Norrland bättre klargöras. I detta hänseende må erinras om att kommittén för närvarande ägnar uppmärksamhet såväl åt kommunikationsväsendet och fraktkostnaderna som — i anslutning även till vad 1944 års riksdag uttalat i skrivelse nr 369 — åt utnyttjandet av de norrländska vattenkrafttillgångarna.

Vad särskilt angår sist avsedda spörsmål vill kommittén omnämna, att inom vattenfallsstyrelsen undersökning pågår rörande Harsprångets utbyggnad. Att innan denna undersökning avslutats medel anvisas för arbetenas igångsättande, anser sig norrlandskommittén icke böra ifrågasätta.

I detta ärendes handläggning ha, förutom undertecknade, deltagit ledamöterna Collin, Enström, Granström, Hedlund, Jonsson, Kempe, Mäler, Sandberg, Sten, Strindlund, Tjällgren och Velander.

Stockholm den 28 februari 1945.

NILS MALMFORS.

/ Yngve Ericsson.

Bilaga 2.

Till statsutskottet.

Kraftbalansen inom Norrbottens län.

I Vattenfallsstyrelsens yttrande den 24 april 1944 över motionerna nr 3 i Första kammaren och nr 20 i Andra kammaren uppgavs, att Porjus kraftstation för närvarande producerar 780 miljoner kWh per år vid normal vatten-

tillgång. Det angavs även en sammanställning över kraftens användning för olika ändamål. En liknande sammanställning efter det senaste årets utveckling samt en uppskattning av belastningsförhållandena vid årsskiftet 1946/47 följer nedan.

	¹ / ₁ 1945 MkWh/år	¹ / ₁ 1947 MkWh/år
För statsändamål (järnvägar och försvar)	100	120
» malmfälten med närliggande samhällen	95	95
» Norrbottens Järnverks A.-B.	170	280
» Porjus smältverk och Porjus samhälle	75	75
» övrig industri, slutna samhällen i kustlandet och lands- bygdens allmänna behov (inkl. någon ånggenerering 1944) ..	120	135
» konsumtion utanför Norrbotten	220	75
Summa	780	780

Siffrorna för den senare tidpunkten äro baserade på
att järnverkets tredje masugn blivit installerad och att verket har full drift,
att malmfälten, malmbanan och övriga konsumenter ånyo ha full kraftuttag-
ning efter den nedgång, som torde föranledas av de nu rådande hindren
för malmexporten m. m., samt
att icke någon allmän konjunkturförsämring inträtt.

Även med de ovan antagna höga belastningssiffrorna skulle Porjusverket
vara tillräckligt för Norrbottens behov under år 1946 och sannolikt även under
1947, då produktionsförmågan ökas med några tiotal miljoner kWh per år på
grund av tredje tilloppstunneln och dammhöjningen. Nämnvärt krafttillskott
söderifrån torde icke erfordras under 1947, ifall det icke tillkommer något
nytt, synnerligen stort, kraftslukande objekt i Norrbotten.

Harsprångsanläggningen.

De undersökningar av berggrunden m. m., som i enlighet med riksdagens
uttalade önskemål genomförts vid Harsprånget, ha kommit så långt, att det
gynnsammaste kraftstationsläget bör kunna bestämmas under den närmaste
tiden. Förutsättningarna påverkas i hög grad av den krosszon med dåligt
berg, som framgår dels i själva flodfåran dels på dess vänstra strand. Plan-
läggningen bör om möjligt ordnas så, att kraftstationen och avloppstunneln
bli förlagda i gott berg utanför krosszonsområdet. Detta synes enligt de nu
till stor del genomförda, men ännu pågående bormningarna vara genomförbart,
om man förlägger dammen ytterligare något längre nedströms än som plane-
rades förra året.

Vid nedflyttningen av dammläget ökas dammens dimensioner. De massor,
som erhållas vid utsprängning av kraftstation och en avloppstunnel om 100
kvadratmeter (motsvarande en första utbyggnadsetapp) bli därför otill-
räckliga för dammen. För att erhålla tillräckliga massor skulle man vid
nämnda begränsning av tunnelanläggningen behöva utsprängningar från sido-
tag, vilket medför fördyring av anläggningen. Det torde bli mera ekonomiskt,
om man redan från början utspränger en tunnel om 150 kvadratmeters area
(motsvarande full utbyggnad), ty man erhåller därvid större bergmassor för
dammen, ehuru icke heller de bli fullt tillräckliga.

I Vattenfallsstyrelsens ovannämnda motionsyttrande föregående år har
det räknats med två utbyggnadsalternativ, avseende halva respektive hela den
slutliga utbyggnadsvattenmängden. Kostnaderna ha enligt preliminära be-
räkningar uppgivits till 53 respektive 79 miljoner kronor. Om utbyggnaden
i en första etapp begränsades till halva effekten, skulle sålunda enligt då-

varande beräkningar ernås en minskning av kapitalutlägget med 26 miljoner kronor. Vid nu föreliggande utbyggnadsförslag, som ävenledes leder till en total kostnad av ungefär 79 miljoner kronor, blir den kostnadsminskning, som uppkommer vid utförande av anläggningarna för endast halva utbyggnadsvattenmängden mindre, nämligen 17 miljoner kronor, motsvarande kostnaden för två av de fyra maskinaggregaten. Den första utbyggnaden torde sålunda kräva ett kapital av 62 miljoner kronor exklusive kostnad för överföringsanläggningarna.

I och med att kraftstationsläget snart blir bestämt, kan man förbereda de slutliga utbyggnadsarbetena, dels genom uppförande av bostäder och sociala anordningar i närheten av den blivande byggnadsplatsen, dels genom utsprängning av den tunnel (eventuellt två tunnlar), som erfordras för att leda vattnet förbi kraftstationsläget under byggnadstiden. Vattenfallsstyrelsen har i förslag till Investeringsutredningen medtagit nämnda förberedelser på arbetsplatsen som lämpliga att ingå i investeringsreserven för budgetåret 1945/46. Dessa arbeten äro av den art, att de kunna avbrytas, när förhållandena på arbetsmarknaden så motivera, och komma till nytta, även om det skulle dröja flera år, till dess att den egentliga utbyggnaden igångsättes. Totalkostnaden har beräknats till ungefär 2,8 miljoner kronor, varav under ett första byggnadsår skulle åtgå 2,3 miljoner kronor. På grund av det förlängda kriget och verkstadsstrejken kan det dock bli svårt att få tillräckligt med arbetsmaskiner för arbeten motsvarande hela sistnämnda belopp.

Vattenfallsstyrelsen har tidigare räknat med att sådana förhållanden skulle inträda, att nämnda förberedelser faktiskt skulle till större delen genomföras under budgetåret 1945/46. Det skulle begränsa meningsskiljaktigheterna beträffande Harsprånget, om så skedde, ty då kan man vid behov snabbare verkställa den egentliga utbyggnaden av fallet. Den förkortning av avloppstunneln till 2 730 meters längd, som nu skett relativt 1920 års projekt med en 5 560 meter lång avloppstunnel, bidrager naturligtvis till en förkortning av byggnadstiden.

Fortfarande föreligger den möjligheten, att man under en mellanperiod, om Harsprångsutbyggnaden får anstå, kan överföra kompletterande kraft söderifrån till Norrbotten, och denna lösning är otvivelaktigt ekonomiskt lämplig, så länge Harsprånget endast tages i anspråk till en mindre del och i övrigt får stå utan användning.

Vattenfallsstyrelsen har tidigare framhållit lämpligheten att avvakta resultatet av den just igångsatta undersökningen rörande kraftöverföring över mycket långa ledningar med högspänd likström.

Vattenfallsstyrelsen förutsätter, att om det under de närmaste åren blir fråga om nya kraftslukande industrier i Norrbotten av synnerligen stora dimensioner, varsel därom bör och kan lämnas några år i förväg, så att den bästa lösningen för kraftförsörjningen kan väljas. Man behöver i sådant fall icke binda sig för var utbyggnaden skall ske, medan ännu avsättningsmöjligheterna för Harsprångskraften äro så ovissa.

Det råder mycket olika meningar om de industriella nyutbyggnader, som böra ske i Norrbotten, och om kraftbehoven. Vid sidan av de tekniskt-ekonomiska synpunkterna, som i och för sig icke kunna helt överblickas, anföras i stor omfattning andra synpunkter av allmän art, vilka äro svåra att bedöma. Vattenfallsstyrelsen anser sig icke behöva ingå på dessa frågor i förevarande sammanhang.

Det skulle verka avspännande, om det omedelbart beslutades, att de ifrågasatta förberedelsearbetena vid Harsprånget skulle igångsättas under nästa budgetår och genomföras som ordinarie arbeten, varvid emellertid investeringsreservens omfattning skulle få minskas i motsvarande grad. Det må

framhållas, att man i vilket fall som helst icke kan räkna med större arbetskvantitet under nämnda budgetår, ty verksamheten vid utbyggnaden kan icke börja på bred front, förrän de nämnda förberedelsearbetena äro klara.

Utöver det sagda vill Styrelsen lämna följande förklaring beträffande en kostnadssiffra för Harsprängsanläggningen, som anföres i motionerna, nämligen att kraften från Harsprånget skulle kosta 320 kronor per kW i utbyggnad.

Den av Vattenfallsstyrelsen uppgivna anläggningskostnaden av 79 miljoner kronor torde av motionärerna ha dividerats med den uppgivna utbyggnadseffekten 250 000 kW, varvid resultatet blivit 316 kronor per kW och avrundats till 320 kronor per kW. Eftersom den uppgivna uttagbara energimängden uppgår till 1 720 miljoner kWh per år, skulle det emellertid per kW icke kunna uttagas mer än detta belopp, dividerat med 250 000, d. v. s. 6 880 kWh per kW, vilket motsvarar vad som kräves vid inmatning i det allmänna kraftnätet. Om kraften däremot skall användas för elektrotermisk drift med en för denna normal utnyttjning av 8 250 kWh per kW, kan Harsprånget endast leverera

$$\frac{1\,720\,000\,000}{8\,250} = 208\,000 \text{ kW.}$$

Om man fördelar utbyggnadskostnaden 79 miljoner kronor på 208 000 kW, blir kostnaden 380 kronor per kW. Detta belopp minskas dock något till följd av att en utbyggnad för 208 000 kW kostar något mindre än den förutsatta utbyggnaden för 250 000 kW. Å andra sidan får man taga hänsyn till att det behövs en viss reserv, och det bör beaktas, att i kostnaden icke är medräknad överföringen till Norrbottens kustland eller annan förbrukningsplats och icke heller någon andel i regleringskostnaderna. Vad de senare beträffar, böra de efter Harsprångets utbyggnad fördelas mellan Porjus och Harsprånget, vilket leder till att Porjuskraften förbilligas, medan kostnaden för Harsprängskraften höjes.

I anslutning till vad ovan anförts vill Vattenfallsstyrelsen framhålla, att Styrelsen är beredd att i det ordinarie byggnadsprogrammet upptaga förberedelsearbeten vid Harsprånget. Totalt beräknas dessa arbeten kosta omkring 2 800 000 kronor, men med begränsning till vad som sannolikt hinner utföras under budgetåret 1945/46 räcker det med ett investeringsanslag av 1 800 000 kronor för nämnda budgetår. Styrelsen avstyrker beslut om därutöver gående åtgärder vid Harsprånget.

Stockholm den 15 mars 1945.

W. BORGQUIST.

NILS HELLEBERG